

แนวทางการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในยุคศตวรรษที่ 21 ของ
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาหนองบัวลำภู*
GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL LEARNING
COMMUNITIES IN THE 21ST CENTURY OF SMALL PRIMARY
SCHOOLS UNDER THE NONG BUA LAMPHU PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE

เชวงศักดิ์ พฤกษเทเวศ

Chawengsak Prueksathewet

วิทยาลัยพิชญบัณฑิต

Pitchayabundit College, Thailand

Corresponding Author's Email: dr.chawengsak@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในยุคศตวรรษที่ 21 และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหาร และครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาใน จังหวัดหนองบัวลำภูจำนวน 242 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Krejcie & Morgan เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น 0.90 และ แบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ วิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในยุคศตวรรษที่ 21 จากตารางที่ 1 พบ พบว่าการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในยุคศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.45, S.D. = 0.50) และ ด้าน สภาพที่พึงประสงค์พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.71, S.D. = 0.11) และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในยุคศตวรรษที่ 21 พบว่า มี 6 แนวทางประกอบด้วย 1) แนวทางด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม 2) แนวทางด้านการมีโครงสร้างสนับสนุนชุมชน 3) แนวทางด้านภาวะผู้นำร่วม 4) แนวทางด้าน

---

* Received 25 December 2025 ; Revised 2 January 2026 ; Accepted 12 January 2026

ที่มาร่วมแรงร่วมใจ 5) แนวทางด้านชุมชนกัลยาณมิตร 6) แนวทางด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, ในยุคศตวรรษที่ 21, โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

Abstract

This research aimed to 1) study the current, desired, and necessary conditions of 21st-century professional learning communities and 2) study guidelines for developing 21st-century professional learning communities. It employed a mixed-methods approach combining quantitative and qualitative research. The sample consisted of 242 administrators and teachers from small primary schools in Nong Bua Lamphu Province, selected using the Krejcie & Morgan formula. The research instruments included questionnaires with a reliability coefficient of 0.90 and interviews. Data analysis employed basic statistics such as mean and standard deviation, as well as content analysis.

The research findings revealed that: 1) A study of the current, desired, and necessary conditions of 21st-century professional learning communities (PLCs) in small primary schools under the Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area Office (Table 1) showed that the overall current state of 21st-century PLC development in small primary schools under the Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area Office was at a high level ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.50), and the desired state was at the highest level ($\bar{x} = 4.71$, S.D. = 0.11). 2) Six approaches to developing 21st-century PLCs were identified: 1) Shared vision, 2) Community support structure, 3) Collaborative leadership, 4) Teamwork, 5) A supportive community, and 6) Professional learning and development.

Keywords: development approach, professional learning community (PLC), 21st century, small primary school

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2560 - 2579 แผนการปฏิรูปประเทศ นโยบายรัฐบาลที่ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 25 - 26 กรกฎาคม 2562 และนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณพ.ศ. 2563 โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และมาตรการและแนวทางในการดำเนินการ โดยมีวิสัยทัศน์ข้อที่ 5 คือ พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563)

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นกระบวนการที่ใช้กระบวนการสืบเสาะแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมที่สุด เพื่อการแก้ปัญหาของนักเรียน โดยข้อตกลงเบื้องต้นของการทำงานร่วมกันคือ ความต่อเนื่องและการมุ่งเป้าไปที่ความสำเร็จในการแก้ปัญหาของผู้เรียนทุกคนเป็นสำคัญ ด้วยการนำบทเรียนที่ได้รับจากการทำงานในรอบก่อนหน้ามาเป็นฐานในการเรียนรู้ แล้วปรับปรุงรายละเอียดที่ดีกว่า หรือดีขึ้นกว่าเดิม เพื่อช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของนักเรียน เงื่อนไขสำคัญของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจึงจำเป็นต้องใช้ความร่วมมือของเพื่อนที่มีมุมมอง วิสัยทัศน์ ทักษะคติ ความสนใจ เป้าหมาย ค่านิยม ใกล้เคียงกัน ทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข ทำงานด้วยกันอย่างราบรื่น ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ไว้วางใจ เชื่อมมั่นกัน มุ่งที่จะสร้างวัฒนธรรมการทำงานของครูให้เกิดขึ้นใหม่ ด้วยการลดความโดดเดี่ยวของครูลง ทำให้ห้องเรียนเป็นห้องเรียนเปิดมากขึ้น ไม่ใช่ห้องที่ครูคนใดคนหนึ่งจะเป็นเจ้าของห้องเรียนแต่เพียงคนเดียว หากแต่จะร่วมแบ่งปันความรับผิดชอบต่อความสำเร็จ และความล้มเหลวของนักเรียนร่วมกัน จะต้องเปิดใจรับฟังคำชี้แนะ การสะท้อนคิด มุมมองจากเพื่อน พี่ น้อง ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญมากขึ้น (มนตรี แยมกสิกร, 2559 : 42)

แนวทางสำคัญในการพัฒนาคุณภาพครูและการบริหารจัดการโรงเรียนคือการจัดตั้งและส่งเสริมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่ช่วยสร้างบรรยากาศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพของครูอย่างต่อเนื่อง PLC ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดี มีความศรัทธาและความเอื้อเฟื้อในเชิงวิชาการระหว่างครู ช่วยลดความรู้สึกลดเดี่ยวในการปฏิบัติงาน และสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันที่เข้มแข็ง ในโรงเรียนขนาดเล็กเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากช่วยเพิ่มศักยภาพครูและผู้บริหารในการวางแผนและจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายสนับสนุนและส่งเสริมการทำงานร่วมกันในเครือข่ายโรงเรียน รวมถึงสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนครูและทรัพยากร (ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2560)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้วิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในยุคศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลในการบริหารจัดการ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งสอดคล้องวิสัยทัศน์ จุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ที่กล่าวไว้ว่า พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้พร้อมอาชีพ เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และมีความเป็นมืออาชีพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในยุคศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในยุคศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร และครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู ที่มีการดำเนินกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กจำนวน 80 โรงเรียน ประชากรคือ ผู้บริหารและครู จำนวน 650 คน คิดเป็นกลุ่มตัวอย่างตามตารางการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของสูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง Krejcie, R. & Morgan, D. (1970) ได้ตัวอย่างจำนวน 242 คน

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 10 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามคุณสมบัติที่กำหนด คือ 1) เป็นผู้บริหารหรือครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู 2) มีประสบการณ์ในการบริหารหรือการจัดการเรียนการสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี และ 3) มีความรู้หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานหรือการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ใช้แบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นจากองค์ประกอบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำนวน 6 ด้าน โดยวัดระดับความคิดเห็นด้วยมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต 5 ระดับ แบบสอบถามได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน พบว่าค่า

ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 ค่าอำนาจจำแนกของแต่ละข้อมีค่า $r \geq 0.30$ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.90

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และแนวทางการสนทนากลุ่มที่ พัฒนาขึ้นจากประเด็นการวิจัยและองค์ประกอบของ PLC ทั้ง 6 ด้าน ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ทำการแจกแบบสอบถามผู้บริหารและครู ในระยะเวลา 3 สัปดาห์ ซึ่งเมื่อครบกำหนดแล้วผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถาม โดยได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 242 ฉบับ จากแบบสอบถามทั้งสิ้น 242 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

3.2 ผู้วิจัยติดต่อประสานผู้เชี่ยวชาญในการขอความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ตามประเด็นที่กำหนด และขออนุญาตผู้เชี่ยวชาญ ในการบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ โดยใช้แถบบันทึกเสียงเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล (Content Analysis)

4.การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติวิเคราะห์พื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยเป็นดังนี้ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง ระดับน้อย และ ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

4.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการสังเคราะห์ข้อมูลจากการ สัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในยุคศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู

ตารางที่ 1 ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในยุคศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู

การพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI modified	ลำดับความจำเป็น
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม	4.25	0.45	มาก	4.60	0.40	มากที่สุด	0.08	4
2. ด้านการมีโครงสร้างสนับสนุนชุมชน	4.30	0.50	มาก	4.65	0.42	มากที่สุด	0.08	5
3. ด้านภาวะผู้นำร่วม	4.28	0.44	มาก	4.70	0.38	มากที่สุด	0.10	3
4. ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ	4.40	0.48	มาก	4.80	0.35	มากที่สุด	0.09	2
5. ด้านชุมชนกัลยาณมิตร	4.20	0.94	มาก	4.65	0.41	มากที่สุด	0.11	1
6. ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ	4.95	0.46	มาก	4.55	0.43	มากที่สุด	0.15	6
รวม	4.23	0.47	มาก	4.66	0.40	มากที่สุด	0.10	

จากตารางที่ 1 พบการศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในยุคศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู พบว่า

ด้านสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ($\bar{X}= 4.95$, S.D. = 0.46) รองลงมาคือ ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ($\bar{X}= 4.40$, S.D.= 0.48) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านชุมชนกัลยาณมิตร($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.94) ตามลำดับ

ด้านสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.35) รองลงมาคือ ด้านภาวะผู้นำร่วม ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.38) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.43) ตามลำดับ

ด้านความต้องการจำเป็นพบว่า ด้านชุมชนกัลยาณมิตรมีความต้องการจำเป็นสูงสุด (PNI_{Modified}=0.11) รองลงมาคือด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ (PNI_{Modified}= 0.09) และด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ (PNI_{Modified}=0.15) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในยุคศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูพบข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติที่สามารถจัดจำแนกตามองค์ประกอบของ ได้ดังนี้

2.1 แนวทางด้านกรมีวิสัยทัศน์ร่วม การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมเป็นกระบวนการกำหนดทิศทางในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยครูทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายร่วมกันแนวทางสำคัญ ได้แก่ 1) กำหนดวิสัยทัศน์ร่วมในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้

สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะการคิดขั้นสูง การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และทักษะดิจิทัล 2) แพลตฟอร์มที่สนับสนุนให้เป็นการเรียนรู้อิงปฏิบัติ เช่น ตัวชี้วัดด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์ หรือการสร้างสรรค์ 3) สื่อสารวิสัยทัศน์ผ่านช่องทางต่าง ๆ ทั้งการประชุม นิเทศภายใน และเอกสารนโยบาย เพื่อสร้างความเข้าใจตรงกันในหมู่ครู 4) ทบทวนและปรับปรุงวิสัยทัศน์เป็นระยะให้เหมาะสมกับสถานการณ์และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

2.2 แนวทางด้านกรณีมีโครงสร้างสนับสนุนชุมชนกรณีมีโครงสร้างรองรับ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานเป็นระบบและยั่งยืนแนวทางประกอบด้วย 1) จัดสรรเวลาอย่างเป็นทางการสำหรับกิจกรรม PLC เช่น เวลาแลกเปลี่ยนข้อมูล วัตกรรมการสอน และสะท้อนผลหลังสอน 2) จัดระบบข้อมูลผู้เรียนอย่างเป็นระบบ เช่น ฐานข้อมูลผลสัมฤทธิ์ รายบุคคล รายชั้นเรียน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ปัญหา 3) สนับสนุนเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับการทำงานของ PLC เช่น Google Workspace, Learning Management System (LMS) หรือแพลตฟอร์มของกระทรวงศึกษา 4) จัดให้มีพื้นที่การเรียนรู้และทรัพยากร เช่น มุม PLC ห้องสื่อ หรือเครื่องมือ ICT เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงาน และ 5) พัฒนาระบบเอกสาร PLC ที่กระชับ ชัดเจน และไม่เพิ่มภาระงานเอกสารเกินจำเป็น

2.3 แนวทางด้านภาวะผู้นำร่วม ภาวะผู้นำร่วมส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของครูทุกคนในการพัฒนาการเรียนรู้นี้แนวทางประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสนับสนุนเชิงนโยบายและสร้างบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน 2) กระจายบทบาทการนำให้ครูทุกคน เช่น ผู้นำด้านวิชา ผู้นำเทคโนโลยี หรือผู้นำด้านนิเทศภายใน 3) ส่งเสริมการตัดสินใจร่วมในประเด็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เช่น การออกแบบบทเรียนหรือการประเมินผู้เรียน 4) พัฒนา “ครูแกนนำ PLC” ให้มีศักยภาพในการเป็นโค้ชและพี่เลี้ยงให้แก่ครูคนอื่น และ ส่งเสริมภาวะผู้นำวิชาชีพโดยการยกย่องและเผยแพร่ผลงานที่เกิดจากการทำ PLC

2.4 แนวทางด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ความร่วมมือเป็นหัวใจของ PLC ที่เน้นการพัฒนาการสอนบนฐานข้อมูลจริงแนวทางประกอบด้วย 1) จัดตั้งทีมครูตามกลุ่มสาระ/ช่วงชั้นเพื่อการแลกเปลี่ยนประสบการณ์อย่างตรงประเด็น 2) ใช้กระบวนการ “ร่วมวางแผน-สอนจริง-สะท้อนผล” (Plan-Do-See) หรือ Lesson Study ในการพัฒนาการสอน 3) ประชุมทีมอย่างสม่ำเสมอเพื่อรายงานความก้าวหน้าและวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน 4) ส่งเสริมการผลิตสื่อ วัตกรรมการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อใช้ในห้องเรียนจริง และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนหรือเครือข่ายใกล้เคียง เพื่อขยายขอบเขตความร่วมมือ

2.5 แนวทางด้านชุมชนกัลยาณมิตร ชุมชนที่เกื้อกูลกันช่วยสร้างบรรยากาศการพัฒนาอย่างต่อเนื่องแนวทางประกอบด้วย 1) ส่งเสริมวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนอย่างปลอดภัย ไร้การตำหนิ และเน้นการพัฒนาผู้เรียน 2) จัดกิจกรรมส่งเสริมสัมพันธ์ภาพ เช่น โค้ชส่วนบุคคล กิจกรรมพี่เลี้ยง หรือการสะท้อนผลแบบสร้างสรรค์ 3) สร้างความไว้วางใจระหว่างครู ผ่านการสนับสนุนกันทั้งด้านวิชาการและด้านอารมณ์ 4) เปิดชั้นเรียนเพื่อให้ครูได้เยี่ยมชม สังเกต และ

แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และ 5 ใช้หลักการกัลยาณมิตร เช่น การชื่นชม การรับฟังความเห็น และการยอมรับความแตกต่าง

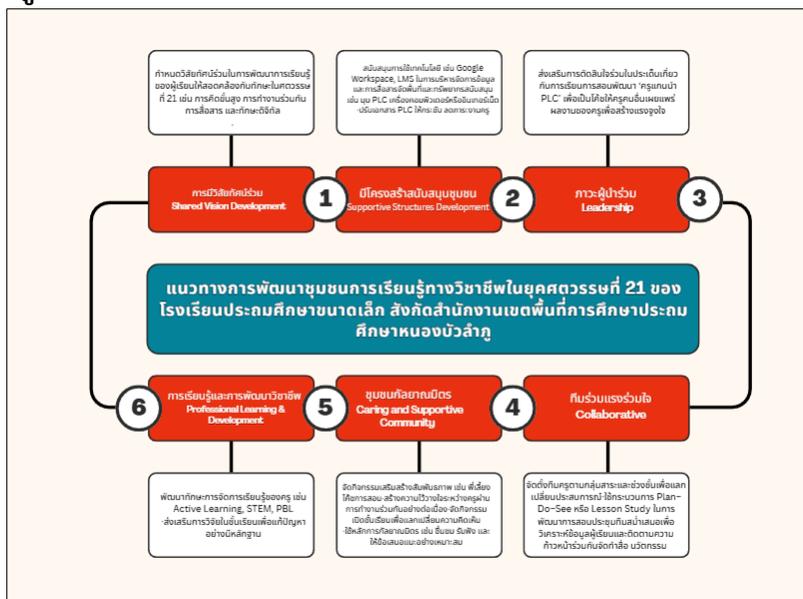
2.6 แนวทางด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ในศตวรรษที่ 21 ต้องส่งเสริมให้ครูเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตแนวทางประกอบด้วย 1) พัฒนาทักษะครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น Active Learning, STEM, PBL หรือทักษะดิจิทัล 2) ส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาผู้เรียนอย่างมีหลักฐานเชิงประจักษ์ 3) ใช้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน (Assessment Data-Based Learning) เป็นพื้นฐานในการออกแบบแผนพัฒนา 4) จัดให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากแหล่งภายนอก เช่น อบรมออนไลน์ ชุมชนวิชาชีพระดับเขตหรือจังหวัด 5) พัฒนานวัตกรรมการสอนทั้งในรูปแบบสื่อ เทคโนโลยี และชุดกิจกรรม และ 6) มีการประเมินผลการพัฒนาวิชาชีพเป็นรายบุคคลและรายทีม พร้อมรายงานผลอย่างเป็นระบบ

อภิปรายผล

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในยุคศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู พบว่า สภาพปัจจุบันของการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมีการดำเนินงานด้าน PLC ในระดับที่ค่อนข้างดี แต่ยังไม่ถึงระดับที่สมบูรณ์คล้องกับงานวิจัยของ กุลณัฐ ทรัพย์ประทุม (2568) แนวทางการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก และ ด้าน สภาพที่พึงประสงค์ของการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สะท้อนให้เห็นถึงความคาดหวังของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ต้องการให้โรงเรียนมีการพัฒนา PLC อย่างเข้มแข็งและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญญาณี ดีพลางาม (2566) แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม พบว่า พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ส่วนผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มีประสิทธิผล พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน และ ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI modified) พบว่า ทุกด้านมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเป็นบวก แสดงให้เห็นว่า ยังมีช่องว่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โดยด้านที่มีค่า PNI modified สูงสุดถือเป็นด้านที่ควรได้รับการพัฒนาเร่งด่วนก่อนด้านอื่นธัญญาณี ดีพลางาม (2566) แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม พบว่า พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน

2. การศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทาง ในยุคศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองบัวลำภู พบข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติที่สามารถจัดจำแนกตามองค์ประกอบของ PLC ได้ดังนี้ แนวทางด้าน การมีส่วนร่วม มีเครือข่ายร่วม แนวทางด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน แนวทางด้านภาวะผู้นำร่วม แนวทางด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ แนวทางด้านชุมชนกัลยาณมิตร แนวทางด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ มีการประเมินผลการพัฒนาวิชาชีพเป็นรายบุคคลและรายทีม พร้อมรายงานผลอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนะการ เลี้ยงอำนวย (2566) แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนศรีวิชัยวิทยา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม พบว่า พบว่า 1) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ครอบรุ่มกันกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจ และนโยบายของโรงเรียน พร้อมทั้งกำหนดแนวทางในการ ปฏิบัติที่ชัดเจน 2) ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ โรงเรียนควรจัดโครงสร้างการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม มีกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ 3) ด้านภาวะผู้นำร่วม ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครู ทุกคนได้เป็นหัวหน้างาน และมีการหมุนเวียนงาน 4) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ผู้บริหารและครูควรนำปัญหาจากการปฏิบัติงาน มาร่วมกันถอดบทเรียนโดยอาศัยเทคนิค วิธีการที่หลากหลาย 5) ชุมชนกัลยาณมิตร ผู้บริหารและครูควรมียึดหลักธรรมในการปฏิบัติงาน ร่วมกัน 6) โครงสร้างสนับสนุนชุมชน โรงเรียนควรใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม ในการบริหารจัดการ สารสนเทศของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

องค์ความรู้ใหม่

ภาพองค์ความรู้ใหม่จากการศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในยุคศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองบัวลำภู

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในยุคศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู โดยภาพรวมพบว่า สภาพปัจจุบันของการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในยุคศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กอยู่ในระดับมากทุกด้าน ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ส่งผลให้ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ของทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสามารถนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลสำคัญในการจัดลำดับความสำคัญเชิงนโยบาย และกำหนดแนวทางพัฒนารูปแบบการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู **ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการปฏิบัติ** ประกอบด้วย 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรกำหนดนโยบายและแนวทางการส่งเสริมการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนขนาดเล็กอย่างชัดเจน และสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำเนินงาน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทในการขับเคลื่อน PLC อย่างจริงจัง โดยส่งเสริมการทำงานร่วมกันของครู สนับสนุนเวลาและโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน 3) ควรนำผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) มาใช้เป็นฐานข้อมูลในการจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนา เพื่อให้การดำเนินงานตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียน และ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรศึกษารูปแบบหรือแนวทางการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่อื่น เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัย 2) ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน โดยเพิ่มการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น และ 3) ควรศึกษาผลลัพธ์ของการพัฒนา PLC ที่มีต่อคุณภาพผู้เรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อขยายองค์ความรู้ด้านการบริหารและพัฒนาศึกษาอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

กุลณัฐ ศรีประชุม. (2568).แนวทางการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายเลย เขต 1. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และนวัตกรรม มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, 4(2),144-145.
ชนะการ เลียงอำนาจ. (2566).แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนศรีวิชัยวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม . ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ชูชาติ แปลงล้วน. (2563). กระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูสู่ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ, 5(8), 228-245.
- ธัญญาณี ดีพลงาม. (2566). แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มนตรี แยมกสิกร. (2559). ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ : ความท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงตนเองของครู. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). การขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่สถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample sizes for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30, 607-610.